

JUSTITSMINISTERIET

Dato: 25. april 2019
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Julie Christine Gade Mi-
kkelsen
Sagsnr.: 2019-730-0311
Dok.: 1098959

STRAFFELOVRÅDETS KOMMISSORIUM

om en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse i straffeloven

1. Straffelovens kapitel 24 om seksualforbrydelser indeholder en række forskellige forbrydelser, som har til formål dels at beskytte den enkeltes ret til seksuel selvbestemmelse og seksuel integritet, dels at beskytte børn og unge og visse særligt udsatte personer mod seksuelle overgreb.

Det gælder f.eks. straffelovens § 216 om voldtægt, §§ 218-220 om samleje ved forskellige former for udnyttelse mv., § 221 om samleje ved tilsnigelse og § 222 om samleje med en person under 15 år.

Bestemmelserne i straffelovens kapitel 24 er ændret flere gange siden straffeloven fra 1930. Der er senest foretaget en gennemgribende revision af kapitlet ved en lovændring i 2013, som bl.a. baserede sig på Straffelovrådets betænkning nr. 1534/2012 om seksualforbrydelser.

2. Efter straffelovens § 216, stk. 1, straffes for voldtægt den, der tiltvinger sig samleje ved vold eller trussel om vold (nr. 1) eller skaffer sig samleje ved anden ulovlig tvang, jf. § 260, eller med en person, der befinder sig i en tilstand eller situation, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen (nr. 2).

Samleje skal efter § 216, stk. 1, nr. 1, være tiltvunget og kan være udøvet ved vold eller trussel om vold.

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Vold omfatter fysisk magtanvendelse både i form af mekanisk tvang (hvor gerningsmanden i kraft af større fysisk styrke gennemtvinger samleje, eller hvor en eller flere holder offeret, mens en anden gennemfører samlejet) og i form af kompulsiv tvang (hvor slag eller anden magtanvendelse bevirker, at offeret opgiver videre modstand). Vold efter § 216, stk. 1, nr. 1, omfatter generelt mildere former for vold, herunder handlinger, som ikke nødvendigvis falder under straffelovens § 244 om simpel vold.

Efter straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, er det for det første strafbart at skaffe sig samleje ved tvang. Tvungen skal være omfattet af straffelovens § 260, uden at der var tale om vold eller trusler om vold. Bestemmelsen kriminaliserer endvidere at skaffe sig samleje med en person, der befinder sig i en tilstand eller situation, hvor den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen. Det omfatter både forhold, hvor forurettedes tilstand medfører, at den pågældende ikke kan modsætte sig handlingen, f.eks. på grund af søvn, bevidstløshed, stærk beruselse, fysisk lammelse eller lignende, og tilfælde, hvor forurettede er i en situation, hvor denne ikke kan modsætte sig handlingen (såkaldte overrumplingstilfælde).

For voldtægt straffes endvidere den, der har samleje med et barn under 12 år, jf. straffelovens § 216, stk. 2.

Strafferammen for overtrædelse af straffeloven § 216, stk. 1, er fængsel indtil 8 år. Straffen kan dog stige med fængsel indtil 12 år, hvis voldtægten har haft en særligt farlig karakter, f.eks. hvis der er anvendt kniv eller farligt halsgreb, eller hvis der i øvrigt foreligger særligt skærpende omstændigheder, jf. straffelovens § 216, stk. 3. Overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 2, straffes med fængsel indtil 12 år. Efter straffeloven § 216, stk. 4, skal der ved fastsættelse af straffen lægges vægt på den særlige krænkelse, der er forbundet med lovovertrædelsen.

3. I de årlige Offerundersøgelser estimeres det, at ca. 5.400 kvinder årligt udsættes for tvangssamleje eller forsøg herpå, mens politiet i 2017 modtog 1.457 anmeldelser om voldtægt eller voldtægtsforsøg. Der sker sigtelse i knap 60 pct. af de anmeldte sager. Kun en mindre del af sigtelserne fører til tiltale og efterfølgende domfældelse ved domstolene.

Undersøgelser peger på, at nogle af de forhold, der kan afholde ofre fra at anmelde en voldtægt, er selvbebrejdelse, frygt for sociale repressalier, usikkerhed om hændelsesforløbet, at ofrene ikke opfatter handlingen som straf-

bar, og manglende tillid til, at politiet og/eller retssystemet kan hjælpe dem, herunder hvis der er få beviser.

Straffelovens § 216 om voldtægt bør afspejle det samfund, som vi lever i. Bestemmelsen skal derfor også sikre, at der ikke er tvivl om, at seksuelle handlinger altid skal være frivillige for de involverede parter, og bidrage til en generel forståelse af, hvor grænserne går mellem acceptabel seksuel adfærd og strafbar seksuel adfærd.

4. Straffelovrådet anmodes derfor om at foretage en gennemgang af straffelovens § 216 om voldtægt med fokus på, om bestemmelsen i tilstrækkelig tydelig grad afspejler, at seksuelle handlinger skal være frivillige.

Straffelovrådet anmodes i den forbindelse også om at komme med konkrete forslag til, hvordan en nyaffattelse af straffelovens § 216 om voldtægt kan udformes, således at det tydeliggøres, at enhver seksuel handling skal bygge på gensidig frivillighed. Dette skal naturligvis ske under hensyntagen til det grundlæggende princip om, at enhver, der anklages for en lovovertrædelse, skal anses for uskyldig, indtil hans eller hendes skyld er bevist i overensstemmelse med loven.

Straffelovrådet bør i den forbindelse særligt overveje, hvordan betingelsen om frivillighed nærmere kan defineres. Straffelovrådet anmodes i den forbindelse om at komme med eksempler på, hvordan anklagemyndigheden konkret kan løfte bevisbyrden for, at der ikke foreligger frivillighed, herunder i situationer hvor der ikke har været andre til stede end de to parter.

Det bør endvidere overvejes, om de gerningsmomenter, som er oplyst i den nuværende straffelovs § 216 om voldtægt, bør indgå i bestemmelsen som omstændigheder, der udelukker frivillighed, eller om dette i stedet bør beskrives i bemærkningerne til bestemmelsen.

Straffelovrådet bør herudover overveje, hvordan en ny voldtægtsbestemmelse i straffeloven, som baserer sig på frivillighed, kan afgrænses i forhold til de øvrige bestemmelser i straffelovens kapitel 24 om seksualforbrydelser.

Der skal således tages stilling til, hvordan en ny bestemmelse skal forholde sig til bl.a. straffelovens §§ 218-220 om samleje ved udnyttelse mv. og § 221 om samleje ved tilsnigelse, herunder om bestemmelserne, som en konsekvens af nyaffattelsen af straffelovens § 216 om voldtægt, bør ophæves,

eller om der bør opretholdes en selvstændig kriminalisering heraf med henblik på, at sådanne overtrædelser ikke betragtes som voldtægt.

Straffelovrådet anmodes desuden om særligt at overveje, hvordan en ny voldtægtsbestemmelse kan affattes, således at der fortsat kan opretholdes den nødvendige graduering af henholdsvis strafferammer og strafniveauer afhængig af overtrædelsens karakter og grovhed.

Endelig anmodes Straffelovrådet om at belyse, hvilke konsekvenser de konkrete forslag til en nyaffattelse af straffelovens § 216 vil få i forhold til bevisførelse og bevisvurdering i sager om voldtægt, og hvilken betydning nyaffattelsen skønnes at kunne få for udviklingen i anmeldelser, sigtelser, tiltaler og domfældelser for voldtægt.

Det forudsættes, at Straffelovrådet inddrager regler og erfaringer fra andre lande, der har en frivillighedsbaseret eller lignende bestemmelse om voldtægt, i relation til bl.a. udformningen og afgrænsningen af bestemmelsen.

Straffelovrådet anmodes om at afgive en betænkning med forslag til (mindst) en ny bestemmelse i straffelovens § 216 om voldtægt og eventuelle konsekvensændringer af de øvrige bestemmelser i straffeloven kapitel 24 om seksualforbrydelser samt et lovudkast, der afspejler rådets anbefalede regulering. Straffelovrådet kan komme med forslag til mere end én model for udformningen af bestemmelsen. Betænkningen afgives så vidt muligt senest 6 måneder efter påbegyndelse af opgaven.